

Anders Gadegaards prædiken Allehelgensdag

Taler

Anders Gadegaard
Sognepræst og fhv. domprovst

Dato

5. november 2023

Sted

Ishøj Kirke

Omstændigheder

Denne prædiken blev holdt til en TV-transmitteret gudstjeneste på DR

Prædikentekst

Matthæusevangeliet kapitel 5, vers 1-12

- 1 Det er Allehelgensdag, dagen hvor vi mindes vore elskede, vi har mistet. Vi mindes og siger tak for alt, hvad de betød og alt, hvad de gav. Og vi sørger, fordi vi ikke har dem blandt os længere.
- 5 Hvad er værst: Døden som altings afslutning, eller døden i levende live, afstumpningens, hadets, bitterhedens, ligegyldighedens, kynismens kolde død? Jeg er ikke i tvivl: Døden i levende live. Den afskyr jeg - og frygter, at den skal tage mig i besiddelse. Mens døden som afslutning, faktisk er livsnødvendig. Uden den ingen glæde, ingen kærlighed. Tabet som risiko gør alt dyrebart. –
- 10 Døden som livsnødvendig selv for kærligheden og glæden, det er et næsten uacceptabelt udsagn for det moderne dødsfortrængende, ja dødsfornægtende menneske. Som om, vi ikke vil se i øjnene, at kærlighed til jorden og lidenskab for livet fødes gennem lidelse og tab, gennem smerten over at blive efterladt.
- 15 Men det er nu engang sådan, at føle med andre kræver, man véd, hvad det vil sige at lide og miste. Med-lidenhed er utænkkelig uden at kende lidelsen. Derfor ligger selv-hengivelsen tættere på egen erfaring af lidelse og tab, end man måske umiddelbart tror. Og gennem hengivelsen kan ens egen lidelse overvindes og forvandles til glæde og taknemmelighed. Hengivelsen til andre, til jorden, til
- 20 livet. Livsappetit og livsduelighed fordrer derfor konfrontation med lidelse, død, tab.

- Derfor er sørgende mennesker bedre rustet end så mange andre til at vise empati. Fordi sorg er en kærlighedsytring. Man lever med sin sorg integreret i sit
- 25 liv. Trøstet, med sorgen i behold, som en kærlighedserklæring til det tabte.

Og netop derfor er det skæbnesvangert for en kultur at fortrænge døden og bilde sig ind, at kontrol og herredømme er muligt. Men det er, som om vi foretrækker at indrette os sært forglemmende overfor døden. Så vidt muligt må den ikke være en del af det naturlige liv. Den skal helst finde sted *klinisk*, betragtes som en art sygdom, og derfor hører den helst hjemme på hospitalet eller plejehjemmet, afsondret fra travlheden hverdag. Mange voksne har aldrig set en død endsige rørt ved en død. Det er for voldsomt, for skræmmende, det minder os alt for meget om vort eget endeligt. – Og dog er liv, opfyldt liv, som sagt utænkeligt uden dødens nærhed. Bevidstheden om altings forbi øger intensiteten i de bedste øjeblikke. Kærlighedens hengivelse er utænkelig uden muligheden for tab og adskillelse. Tænk, hvis vi ikke skulle dø, tænk, hvis vi altid kunne være her på jorden, hvis vi ikke kunne miste, hvad ville så være umisteligt for os?

Nej, fjenden er en anden. Fjenden er døden i levende live, afstumpningens, hadets, bitterhedens, ligegyldighedens, kynismens kolde død. Den skal vi bekæmpe med alle midler – omkring os og i os selv. Og meningen ligger netop i denne kamp: at give sig hen til den. Eller med et bibelsk ord i stedet for det moderne *meningen*: *Saligheden* ligger i modstanden mod døden i levende live. Derfor begynder Jesus sin store Bjergprædiken med at prise dem salige, som her, midt i livet, kæmper: de fattige i ånden, de sørgende, de sagtmodige, de som hungrer efter retfærdighed, de barmhjertige, de rene af hjertet, de som stifter fred.

Ikke altså fordi disse mennesker lever i en tilstand, hvor smerte, sorg og død ikke længere findes – tværtimod, men fordi de midt i malstrømmen kæmper, længes og håber og ikke giver op, men er barmhjertige, rene af hjertet og stifter fred.

Det skæbnetunge og sørgmodige over dagen i dag, hvor vi mindes vore kære afdøde, er naturligvis, at vi endegyldigt har måttet tage afsked med dem. Men der er også noget trøsterigt ved dagen. Nemlig dette, at den død, der skiller os fra vore kære, ikke skiller dem fra Gud! Tværtimod har han lovet at være med os i liv og i død!

I den forstand kan vi tale om, at der råder en salighedstilstand i døden, at dér er man helt og holdent overladt i Guds varetægt. Den lidelse og angst, som i de fleste tilfælde går forud for dødens indtræden, er efter døden ikke mere. Den kamp, livet her på jorden er præget af mellem godt og ondt, liv og død, den

kamp er man så at sige gået bort fra. I døden er mennesket helt og aldeles overladt til Guds omsorg. Derfor tør vi tale om, at i døden er der saligt, for dér, i Guds varetægt, er vi holdt op at lide og at dø.

70

Det kan så videre føre med sig, at det lyder så dejligt, at man begynder at glæde sig til det øjeblik, hvor man kan sige farvel til denne verdens bryderier og vandre hjem til Gud. Det er det klassiske billede af livet her på jorden som en vandring gennem en jammerdal frem mod befrielsen og det himmelske liv efter døden.

75 Men så har men glemt evangeliet, som det lyder i dag: At *her, midt i livet*, priste Jesus os små fattige, sårbare mennesker salige. Altså ikke fordi vort liv er særlig rigt eller lykkeomspundet. Tværtimod kaldte Jesus jo dem for salige, som man for en umiddelbar betragtning skulle synes, havde allermindst grund til at føle sig sådan: De fattige i ånden, de sørgende, de sagtmødige, de forhånede, de
80 forfulgte. Det kristne evangelium siger til os, at saligheden findes midt i dette svære, smertelige liv. Der, hvor livet gør mennesker sørgende, forfulgte, fattige i ånden, der, her, er Guds rige. For her leves der fuldt optaget af omgivelsernes krav, her leves der med lidenskab for andres skyld - ellers sørgede vi jo ikke, ellers viste vi ikke barmhjertighed, ellers blev ingen forfulgt. Hvis ikke man har elsket
85 lidenskabeligt, har man ikke noget at sørge over, hvis ikke andre menneskers forhold betyder noget, prøver man jo ikke på at stifte fred.

Fordi intet kan rive os ud af Guds hånd, kan Jesus sige i bjergprædikenen: "I er salige - allerede nu!" For I hører sammen med Gud, og det er en samhørighed,
90 der gælder nu og til evig tid. Du er udvalgt, du er kaldet, du er helliget – uanset, om du fremstår for dig selv som en blakket person med en skidt samvittighed, der godt véd, at du bestemt ikke har meget at rose dig af.

Fordi Gud har taget dig til sig som sit barn, er du hellig. Når vi i trosbekendelsen
95 siger, at vi tror på "de helliges samfund", så betyder det ikke noget med, at alle, der har magtet at leve forbilledligt, er dem, der samles som den store hvide flok hos Gud. Nej, det betyder, at vi tror på, at alle, små og store, levende og døde, hører sammen i ét rige. Hos Gud hører vi hjemme – ikke fordi vi har levet fortjenstfuldt, men fordi Gud er os nådig og elsker os, som de ufuldkomne
100 mennesker, vi er.

Derfor kan vi trygt sætte vores lid til, at netop i det tætteste mørke – hvad enten det er gravens eller dit eget sinds – er Gud til stede. Som trøst; som håb; som

105 styrke.

Når natten er uden stjerne,

Når fortvivlelsen er tættere end tusch,

110

Når mørket er så stort og umuligt at bære alene,

Og jeg véd, at alle tårer er brugt op,

115 Da aner jeg pludselig lyset som en hvisken,

Der løfter natten ind i morgendæmringen.

Intet mørke er så mørkt, så ondt,

120

At Gud ikke kender det.

Ingen forladthed så forfærdende,

125 At han ikke har følt den,

Ingen lidelse så stor,

At han ikke er midt i den.

130

Gud kender vor sorg og smerte helt ind i sit inderste væsen, for han har selv følt den. Og han vendte den dybeste lidelse til sejr. Han viste os med Kristus, at hans kærligheds styrke ikke standses af døden.

135 Derfor har vi intet at frygte. Gud er lyset i mørket – lyset i dit mørke – og Gud er lyset i dit lys, når det lykkes dig at lyse op i mørket for andre. Amen.

Kilde

Manuskript tilsendt af taler

140

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Allehelgen, Første tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet

145

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/anders-gadegaards-praediken-alle-helgens-dag>

150

155

160

165

170

175

180